

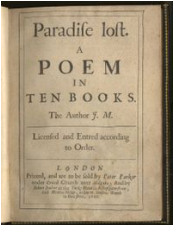

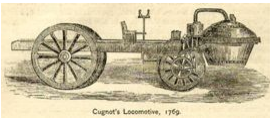

Просвещението

Хронология 1642-1788

 	1642	<p><i>De Cive</i> на Хобс (1588–1679).</p> <p>Начало на гражданската война във Великобритания между краля Чарлс I и протестантския Парламент. През 1649 г. кралят ще бъде осъден на смърт и екзекутиран. Оливър Кромвел ще бъде избран за лорд-протектор. Монархията ще бъде възстановена през 1652 г.</p>
	1648	<p>Вестфалският конгрес (Германия) завършва Тридесетгодишната война в Европа. На него се възприема принципът на зачитане на суверенитета на държавите.</p>
$F(t) = m \frac{d^2 x}{dt^2}.$ 	1651 1660	<p><i>Левиатан</i> на Хобс.</p> <p>Лайбниц открива диференциалното смятане, което се смята за нов етап в развитието на математиката.</p>
 	1662-1663 1666	<p><i>Опити върху законите на природата</i> на Лок (1632–1704).</p> <p>Исак Нютон формулира закон за гравитацията. Това поставя началото на нова епоха във физиката на модерното време.</p>
	1667	<p><i>Опит върху търлимостта</i> на Лок</p> <p><i>Изгубеният рай</i> на Джон Милтън (1608–1674) – десеттомна поема в бели стихове.</p>
	1688	<p>“Славната революция” във Великобритания довежда до отстраняването от престола на Джеймс II Стюарт и възцаряването с подкрепата на протестантския Парламент на Уилям Ориндж, дотогавашен щатхалтер на Холандия и съпруг на британската принцеса. Събитието ускорява либерализацията на Великобритания с установяването на парламентарната демокрация.</p>
 	1689–1690 1689–1725	<p><i>Два трактата върху гражданското управление</i> на Лок.</p> <p>Петър I в Русия. Управлението му е белязано от реформи, които целят да модернизират Русия и да я сближат със западните общества.</p>
	1714	<p><i>Монадология</i> на Лайбниц (1649–1716).</p>

		1721	<i>Персийски писма</i> от Монтескьо.
		1722	<i>Добре темперирано пиано</i> на Й. С. Бах (1685–1750). Творбата се смята за етапна в развитието на музиката на модерното време и в появата на стандартите за музикалните инструменти.
		1725	<i>Принципи на новата наука</i> на Джанбатиста Вико (1668–1744).
		1731	<i>История на Карл XII</i> от Волтер.
		1739–1740	<i>Трактат за човешката природа</i> на Дейвид Хюм (1711–1776)
		1740–1754	Фридрих II в Прусия. Неговите реформи модернизират администрацията, армията и образованието, създавайки от Бранденбургското херцогство едно силно и модерно централизирана кралство.
		1741	<i>За духа на законите</i> от Монтескьо.
		1746	<i>Философски размисли</i> на Дидро (1713–1784).
		1750	<i>Реч за науките и изкуствата</i> от Русо.
		1750–1753	Волтер в двора на Фридрих II Прусски.
		1751–1772	Във Франция е издадена <i>Енциклопедията</i> под общото ръководство на д'Аламбер и Дидро. Начинанието цели да обедини в многотомно съчинение цялото натрупано знание на човечеството.
		1755	<i>За произхода на неравенството</i> от Русо.
		1759	<i>Изследване на същността и причините за богатството на нациите</i> на Адам Смит (1723–1790). Класически труд по политическа икономия и теория на пазара.
		1762	<i>Емил или за възпитанието</i> и <i>За обществения договор</i> от Русо.
			<i>История славянобългарска</i> на Паисий Хилендарски. Този програмен текст се вписва в поредица подобни истории на отделни балкански народи, публикуване по същото време и целящи националното пробуждане на новосформиращите се нации.

	1762–1796	Екатерина II в Русия. Тя продължава реформаторското дело на Петър I и разширява значително границите на Руската империя към Черно море и централна Азия.
	1768–1779	Пътешествията на мореплователя Джеймс Кук. Благодарение на такива мореплаватели европейците узнават много за другите континенти, което спомага за развитието на европейската търговска и политическа експанзия.
	1769	Джеймс Уат демонстрира своята парна машина. В същата година французинът Куньо изобретява парен теглич за артилерията – прототип на парния автомобил.
1771	<i>Разсъждения върху правителството на Полша</i> от Русо.	
	1772	Първа подялба на Полша . Слабостта на аристократичната изборна монархия в Полша позволява на централизираните ѝ силни съседи (Австрия, Русия и Прусия) да я поделят помежду си в хода на три последователни войни, продължили до 1795 г.
<i>Обществената система или естествените принципи на морала и на политиката</i> от Холбах (1723–1789).	1773	Дидро при Екатерина Велика в Русия.
	1774	13 колонии в Америка приемат на конгреса във Филаделфия Декларация за правата . Това поставя началото на Американската революция.
	1776	Обявена е независимостта на САЩ. Начало на Войната за независимост.
	1778	Франция и Испания влизат във войната срещу Англия като подпомагат въстаналите колонии с бойните си кораби.
	1781	<i>Критика на чистия разум</i> на Имануел Кант (1724–1804).
	Моцарт (1759–1791) се установява във Виена. Това е най-плодотворния период от дейността на великия композитор.	

	<p>1783</p>	<p>Англия признава независимостта на САЩ в подписания в Париж мирен договор. В продължилата 7 години война за независимост, американците бързо придобиват опит и при Саратога през 1777 постигат решаваща победа над английската армия.</p>
	<p>1784–1779</p>	<p><i>Идеи за философията на историята на човечеството</i> на Йохан Готфрид Хердер (1744–1803).</p>
	<p>1785</p>	<p><i>Ода на радостта</i> на Фридрих Шилер (1759–1805). Думите на поемата се използват от Л. ван Бетовен във финала на неговата 9-та симфония, където е включил и пеене. Този химн по-късно ще се превърне в днешния химн на Европейския съюз.</p>